

Анализ на възможностите за определяне на нов способ за определяне на размера на такса битови отпадъци на Столична община

Настоящия доклад е изготвен съгласно заповед № РД-09-01-82/ 09.03.2012г на Кмета на Столична община и в изпълнение на Точка III от Решение № 81/27.12.2011г., Протокол № 6, точка 1 на Столичен общински съвет (СОС) за създаване на работна група със задача:

„Да изготви анализ за възможностите за определяне на нов способ за определяне на размера на такса битови отпадъци на Столична община“

Септември 2012 год.

Съдържание

1. Въведение.....	3
2. Настояща ситуация.....	4
3. Анализ на необходимите приходи.....	8
4. Изисквания към необходимия финансов ресурс за управление на отпадъците на територията на Столична община	10
5. Методи за определяне на такса битови отпадъци	14
6. Баланс при разпределяне на разходите за управление на битовите отпадъци	17
7. Заключение и препоръки	21

1. Въведение

Столична община (СО) е разработила дългосрочен и широкообхватен проект, насочен към модернизация на системата за управление на отпадъците, касаещ твърдите битови отпадъци (ТБО) на територията на СО. Програмата, с предвидените в нея инвестиционни разходи на стойност 177 милиона евро, ще направи възможно изпълнението на целите на законодателството на Европейския съюз. За нейното изпълнение СО е кандидатствала за финансиране на стойност 126,701 592 милиона евро безвъзмездна финансова помощ от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Допълнителните източници за кофинансиране включват заем от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и финансиране от държавния и общинския бюджети.

Новите съоръжения в интегрираната системата за управление на отпадъците включват : 1. Депо за неопасни отпадъци "Садината"(в процес на изграждане);2. Инсталация за разделно събиране био-отпадъци на площадка Хан Богров с капацитет от 20,000 т/г(в процес на изграждане); 3. Инсталация за разделно събиране зелени отпадъци на площадка Хан Богров с капацитет от 24,000т/г(в процес на изграждане);4. Завод за механично-биологично третиране (МБТ) с производство на RDF (текуща тръжна процедура), както и модернизация на сортиращото съоръжение в съществуващото депо "Суходол". Програмата включва и реализирането на пилотен проект за подобряване на отделните схеми за събиране на отпадъците.

Основна цел на проекта е редуциране на обема на твърдите битови отпадъци за депониране (от 350 хиляди тона/годишно през 2010 год. до около 115 хиляди тона/годишно след изграждането на Завода за МБТ с производство на RDF) и постигане на високи нива на рециклиране в порядъка на около 50% от общото количество битови отпадъци.

Проектът, ще доведе до промени в разходите за експлоатация и поддръжка на системата за управление на ТБО. От една страна е необходимо да се осигурят средства за експлоатация и поддръжка на новите съоръжения, но от друга страна, някои разходи ще бъдат минимизирани в резултат на изпълнението на горепосочената програма (например разходи за сепариране на битови отпадъци, отчисленията по ПМС 207/16.09.2010г. и Наредба№14/ 15.11.2010г).

В изпълнение на Точка III от Решение № 81/27.12.2011г., Протокол № 6, точка 1 на Столичен общински съвет (СОС) със заповед № РД-09-01-82/ 09.03.2012г на Кмета на Столична община е създадена работна група със задача да изготви анализ за възможностите за определяне на нов способ за определяне на размера на такса битови отпадъци на Столична община.

За участие в работната група бяха ангажирани представители на Столичен общински съвет (СОС), Дирекции „Управление на отпадъците“, „Икономика и търговската дейност“, Направление „Архитектура и градоустройство“ в Столична община , Национално Сдружение на Общините в Република България/НСОРБ/, Министерство на финансите(МФ), Министерство на околната среда и водите(МОСВ), както и външни експерти в сферата на управлението на отпадъците.

Настоящият анализ е изготвен въз основа на дискусиите, които се проведеха в периода март-септември 2012г. по време на заседанията на Работната група (РГ) за възможните способи за определяне на такса битови отпадъци в Столична община.

На обсъждане бяха подложени следните въпроси:

- Необходими финансови средства за дейностите по експлоатация и поддръжка на интегрираната система от съоръжения за третиране на твърди битови отпадъци (ТБО) в Столична община;
- Възможни способи за определяне размера на задълженията, свързани с разходите по предоставяне на услугите по събиране, извозване и преработка на битовите отпадъци;
- Изследване на възможностите за разширяване прилагането на чл.67, ал.1 от Закона за местните данъци и такси, съобразно който размерът на таксата за конкретен имот се обвързва с количеството генерирани битови отпадъци;
- Разработване на варианти за постигане на по-добър баланс при разпределяне на разходите по третиране на битовите отпадъци, респ. размера на таксата за битови отпадъци, заплащана от бизнеса и битовите потребители.

Анализът представя три сценария за разработване на бъдещите необходими приходи, касаещи постъпленията. Тези сценарии се базират на изготвена прогноза за анализ на разходите и ползите (Анализ на разходите и приходите – интегрирана система за управление на ТБО в Столична община (октомври 2011 г.)¹. Сценариите отчитат възможностите, свързани с окончателния обхват на системата за преработка на ТБО в СО. По-конкретно, те са насочени към алтернативите, свързани с оползотворяването на RDF горива, произведени от новия завод за МБТ отчитайки и сценарии със забавяне на инвестицията на топлофикационното дружество „Топлофикация“, както и бъдещите разходи на системата за събиране на отпадъците. Както е посочено в предишни проучвания, с оглед спазване на екологичната политика на ЕС, разделното събиране на отпадъците от опаковки, едрогабаритните отпадъци (ЕГО) и опасните отпадъци следва да се подобри. Разработването на широкодостъпна система за разделно събиране на отпадъците е възможно да доведе до допълнителни разходи, които ще увеличат изискванията, касаещи постъпленията.

Цялостната оценка на експлоатационните разходи за новата система може да отнеме до няколко години. Следователно, дискусиата за бъдещите тарифни политики следва да отчете рисковете и алтернативите свързани с бъдещите необходими приходи, касаещи и постъпленията от такса битови отпадъци.

2. Настояща ситуация

Към настоящия момент дейностите по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване се финансират изцяло чрез такса битови отпадъци, събирана от лицата по чл. 64 от Закона за местните данъци и такси.

---

¹ Cost Benefit Analysis (CBA) for Integrated MSW System in Sofia Municipality. September 2011. (Third Interim Report, Revised on 24October2011)

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Приложение № 2 към Решение № 388 по Протокол №43/18.07.2013 и 19.07.2013г.

л.5 от вс.л.23

Законът установява три способа за определяне размера на таксата : съобразно количеството битови отпадъци, на ползвател или пропорционално, върху основа, приета от общинския съвет. Законодателят е предоставил оперативна самостоятелност на общинските съвети при установяване на методите за определяне на таксата, в зависимост от конкретните условия. Упражнявайки това си правомощие Столичен общински съвет чрез Наредбата за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги, предоставяни от Столична община, е предвидил в случаите, когато количеството на битовите отпадъци е определимо, таксата да се изчислява по реда на чл. 67, ал.1 от ЗМДТ. Такава е хипотезата за нежилищните имоти на предприятията на територията на Столична община. Липсата на технологическа възможност за определяне на количеството битови отпадъци за имотите на гражданите и жилищните имоти на предприятията, при сега действащите схеми за събиране на отпадъците, е обстоятелството, поради което за тях на този етап е възприет методът на пропорционално определяне размера на таксата.

Основната част от постъпленията от такси са от собствениците на нежилищни имоти на предприятията (около 70%), като тази група генерира по-малко от 20% от общото количество ТБО. Постъпленията от имоти на гражданите и жилищни имоти на предприятията (които генерират около 80% от ТБО) съставляват 30% от постъпленията от такса битови отпадъци.

За собствениците на имоти на гражданите и жилищни имоти на предприятията такса битови отпадъци възлиза на 0.16% от данъчната оценка на имота². 86% от жилищни имоти в СО имат данъчната оценка на имота, възлизаща на ≤ 100 хиляди лева (Виж Таблица 1). Следователно високите нива на плащанията средно на месец в тази група възлизат на ≤ 13.32 лева на имот. 13% от жилищните имоти подлежат на месечна такса, която варира между 13.32 лева и 33.29 лева, като по-малко от 1% от жилищните имоти подлежат на такса битови отпадъци, надвишаваща 33.29 лева на месец.

Таблица 1. Такса битови отпадъци от домакинствата(постъпления в лева)

	Стойност на имота (в лева и евро)	Брой имоти	Постъпления (лева)
А.	0-5 000 лева (0 – 2 556 евро)	36 756	148 328,32
Б.	5 001-10 000 лева (2 557 – 5 113 евро)	26 108	300 290,49
В.	10 001-20 000 лева (5 114 – 10 226 евро)	49 894	1 186 798,52
Г.	20 001-30 000 лева (10 227 – 15 339 евро)	77 218	3 047 998,83
Д.	30 001-40 000 лева (15 340 – 20 452 евро)	81 652	4 477 908,38
Е.	40 001-50 000 лева (20 453 – 25 565 евро)	72 538	5 131 102,55
Ж.	50 001-75 000 лева (25,566 – 38,347 евро)	110 727	10 763 488,93
З.	75 001-100 000 лева (38 348 – 51 130 евро)	60 670	8 318 443,43
И.	100 001-250 000 лева (51 131 – 127 825 евро)	80 412	17 439 168,71
Й.	250 001-500 000 лева (127 826 – 255 650 евро)	5 560	2 799 085,60
К.	500 001-1 000 000 лева (255,651 – 511,300 евро)	922	904 255,13
Л.	Над 1 000 000 лева (над 511 301 евро)	178	423 517,19
	Общо	602 635	54 940 386,08

² Таксата е приложима не само към апартаментите и къщите, но и към притежаваните земи.

Източник: Столична община

Размерът на такса битови отпадъци за 2011г. за нежилищните имоти на предприятията е 10 промила върху отчетната стойност на имота. Разпределението на таксата по елементи е както следва:

- 3,7 % за събиране и извозване на битовите отпадъци;
- 2,8 % за обезвреждане в депа или други съоръжения;
- 3,5 % за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Предприятията имат възможност да избират между три варианта на плащане:

1. В съответствие с количеството битови отпадъци /чл. 23 от Наредбата за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги, предоставяни от Столична община /.

Методът е приложим за нежилищните имоти на предприятията, включени в границите на районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Тези имоти се обслужват от Столична община, чрез фирми, на които е възложено извършване на съответните дейности. Процедурата по чл.23 от наредбата включва подаване на декларация, с която се заявява количество генериран битов отпадък за конкретен имот, определено, въз основа на обема, броя съдове за съхраняване и честотата на извозването им. В този случай частта от таксата, която съответства на разходите за осигуряване на услугите за събиране и извозване на битовите отпадъци и за обезвреждането им в депа или други съоръжения (първите два компонента на таксата), се изчислява съобразно средствата, необходими за обслужване на един съд за една година, при честота на извозване един път седмично. За 2011г. цената на един съд с обем 1100л е 1300 лева на година, а на контейнер с вместимост 4 куб. м – 7814 лева на година. Третият компонент – поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, се определя пропорционално в промили върху отчетната стойност на имота, като размерът му за 2011г. е 3,5 промила.

2. За нежилищните имоти на предприятията е създадена и възможност услугата за събиране и извозване на битовите отпадъци да се предоставя чрез пряко договаряне със специализирани фирми, регистрирани по реда на Закона за управление на отпадъците (ЗУО). За тази услуга юридическите лица заплащат директно на обслужващите фирми, а на Столична община дължат останалите два компонента от таксата (чл.24 от Наредбата): за обезвреждане на битовите отпадъци /2, 8 промила за 2011г./ и за поддържане чистотата на териториите за

обществено ползване /3,5 промила/. От тази възможност се ползват преди всичко предприятия, които изискват специален режим на обслужване (болници, хотели, ресторанти и др.), както и такива, чийто имоти са с невисоки отчетни стойности.

3. пропорционално в промили, върху основа определена от Столичен общински съвет / 10 промила върху отчетната стойност на имота/

На територията на СО са декларирани 52 406 нежилищни имоти на предприятия.. Имотите от трите групи с най-висока стойност в Таблица 2 (Й, К и Л) съставляват 19.5% и формират приходи в размер на 86.6% от постъпленията от нежилищни имоти на предприятията и 60% от общата стойност на постъпленията от такса битови отпадъци.

Таблица 2. Приходи от такса битови отпадъци от нежилищни имоти на предприятията, използвани за търговски цели

	Стойност на имота (в лева и евро)	Брой имоти	Постъпления (лева)
А.	0-5 000 лева (0 – 2 556 евро)	8 539	168 101,56
Б.	5 001-10 000 лева (2 557 – 5 113 лева)	5 233	380 320,54
В.	10 001-20 000 лева (5 114 – 10 226 евро)	6 983	954 298,38
Г.	20 001-30 000 лева (10 227 – 15 339 евро)	3 854	899 476,67
Д.	30 001-40 000 лева (15 340 – 20 452 евро)	2 560	820 791,67
Е.	40 001-50 000 лева (20 453 – 25 565 евро)	1 895	774 698,29
Ж.	50 001-75 000 лева (25 566 – 38 347 евро)	3 439	1 869 100,89
З.	75 001-100 000 лева (38 348 – 51 130 евро)	2 446	1 819 048,24
И.	100 001-250 000 лева (51 131 – 127 825 евро)	7 229	9 006 831,12
Й.	250 001-500 000 лева (127 826 – 255 650 евро)	4 089	10 158 756,02
К.	500 001-1 000 000 лева (255 651 – 511 300 евро)	2 734	11 687 044,75
Л.	Над 1 000 000 лева (над 511 301 евро)	3 405	85 643 329,90
	Общо	52 406	124 181 798,03

Източник: Столична община (план за 2011 г.)

Годишните разходи за експлоатация на системата са посочени в следващата таблица.

Таблица 3. Разходи за преработка на битовите отпадъци, и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване (000 лева)

Название	2009	2010	2011	2012
Събиране и транспортиране на битови отпадъци и транспортиране до депа в други общини, включително:	60 688	52 300	53 933	54 880
Събиране и транспортиране на битови отпадъци	46 288	46 501	50 776	52 380
Транспортиране на балирани отпадъци до депа в други общини	14 400	5 800	3 158	2 500
Предварителна обработка на битови отпадъци, включваща разделяне и транспортиране	18 200	10 234	13 594	13 584
Депониране на битови отпадъци, включващо:	13 600	10 180	10 278	11 864
Депониране в Депо "Суходол"	2 600	6 514	5 770	5 584
Депониране на балирани отпадъци в други общини	6 500	3 097	3 231	2 346
Временно съхранение на балирани отпадъци	4 500	569	-	-
	-	-	-	-
Такса за депото	-	-	1 277	3 934
Лятно и зимно почистване, включващо:	42 239	44 249	50 381	48 905
Лятно почистване	25 260	27 324	24 717	25 768
Зимно почистване	16 979	16 925	18 565	15 637
Почистване на паркове			7 100	7 500
Други/наем за земи, проучвания, изграждане, Столичен инспекторат, рекултивация/	17 153	24 576	23 048	22 207
Проектиране	-	1 361	1 751	1 401
Изграждане на съоръжения	5 000	11 676	11 197	11 043
Рекултивация	-	3 000	3 000	4 000
Инспекторат на СО	6 653	5 003	5 100	4 763
Наем за земи	5 500	3 536	2 000	1 000
Общо	151 880	141 539	151 235	151 440

Източник: СО

3. Анализ на необходимите приходи

Изискванията на Европейското законодателство определят разходите за дейностите с отпадъци (вкл. експлоатация и поддръжка) да се финансират от приходите от таксата за съответните услуги. За предпочитане е тези приходи да обезпечават и дългосрочните финансови нужди. Това включва не само разходите за експлоатация и поддръжка, но също така амортизациите и инвестициите за бъдещи разширения и подобрения.

Насоките на Европейската комисия за проекти, финансирани от ЕС постановяват, че: *В идеалния случай системата за таксуване следва да се базира на реално изразходваните ресурси и*

тарифите следва, поне, да покриват разходите за експлоатация и поддръжка, както и значителна част от амортизацията на активите. Следва да се предвиди адекватна структура на тарифите, която да увеличи максимално постъпленията от проекта преди да възникне необходимостта от публични субсидии, като се вземе предвид и приемливостта на разходите³.

Включването на отчисленията при обезвреждане чрез депониране в такса битови отпадъци дава възможност за събиране на финансови ресурси за инвестиции в разширяване и модернизация⁴. Предвижданията за необходимите приходи на СО се базират на презумпцията, че амортизацията на активите се взема предвид при определянето на таксата.

Както е илюстрирано във Фигура 1, в една финансово стабилна система постъпленията от такси покриват разходите за експлоатация и поддръжка, както и дългосрочните капиталови инвестиции (зеленият триъгълник на върха на пирамидата). В този случай не са необходими допълнителни субсидии. В една финансово нестабилна система постъпленията са недостатъчни за покриване на експлоатационните разходи, да не говорим за капиталовите разходи (червеното поле на дъното на пирамидата).

Фигура 1. Нива на финансова стабилност

Текст в зелената фигура: Финансиране чрез потребителски такси – средствата покриват изцяло разходите за експлоатация и поддръжка и капиталовите разходи..

Текст в жълтата фигура: Тарифите покриват експлоатационните разходи + част от средствата, необходими за капиталови разходи.

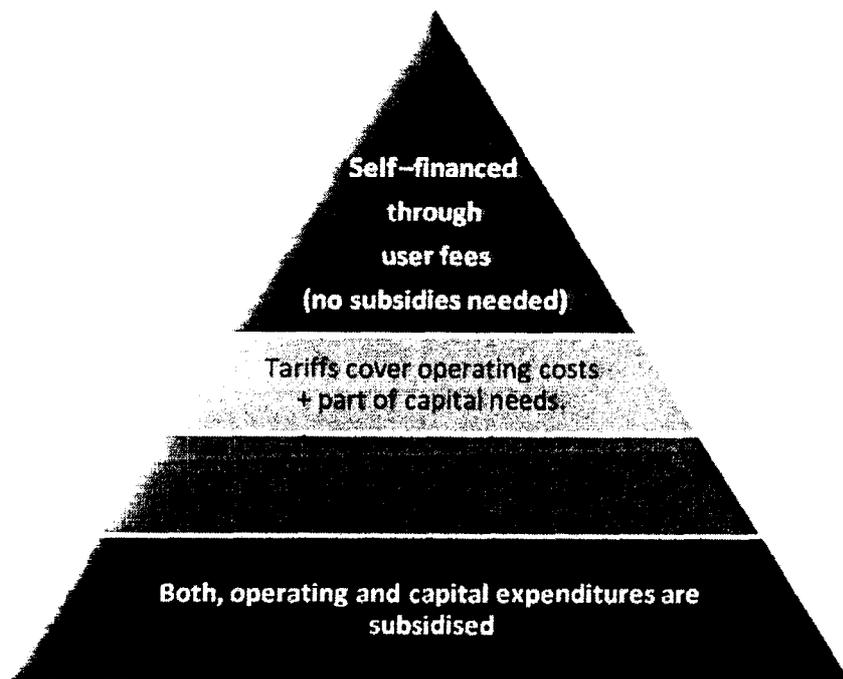
Текст в оранжевата фигура: Тарифите покриват експлоатационните разходи. Необходими са капиталови субсидии.

Текст в червената фигура: Както експлоатационните, така и капиталовите разходи се финансират чрез субсидии.

---

³ Документ на Европейската комисия: Указания за методологията на извършване на анализа за ползи и разходи. Работен документ № 4. Указания за проекти, финансирани от кохезионните фондове.

⁴ СО като бюджетно предприятие няма правната възможност да трупа резерви от пари въз основа на амортизационни отчисления. Наскоро въведените в България отчисления при депониране (2011 г.) ще се събират за бъдещи инвестиции за разширяване и модернизация. Все пак тези отчисления имат за цел предимно намаляване на депонирането на отпадъците в депа. В предишни проучвания бе препоръчано СО да проучи възможностите за разработване на механизъм за събиране на пари, базирано на амортизационни отчисления.

4. Изисквания към необходимия финансов ресурс за управление на отпадъците на територията на Столична община

Столична община е започнала да модернизира системата за третиране на битови отпадъци, съгласно инвестиционна програма на обща стойност 176 905 645 евро, съфинансирана от ЕС.

Същевременно, общинското дружество „Топлофикация“ ЕАД е започнало подготовка за инвестиране в съоръжение за използване на RDF (гориво, произведено от отпадъци). Преди да стартира експлоатацията на това съоръжение, RDF горивото, произведено в Завода за МБТ ще може да бъде оползотворявано от потребители, които имат изградени съоръжения и инсталации (например, циментови заводи). Договорите за продажба на горивата ще се сключват след провеждане на обществени поръчки от СО.

Столична община е необходимо да предприеме мерки за модернизиране и оптимизиране на системата за събиране на отпадъците. Планират се подобрения при разделното събиране на различните видове отпадъци: отпадъци от опаковки, ЕГО, опасни отпадъци от домакинствата и биологични отпадъци.

В тази връзка е необходимо да се осигурят достатъчно постъпления за експлоатация на новите съоръжения и за разширяване на схемите за разделно събиране на отпадъците, като се отчете факта, че част от експлоатационните разходи ще намалее в резултат на програмата за модернизация (напр. разходи, свързани с пренасочването на услугите, свързани със сортирането към частни оператори или разходи за депониране на отпадъците).

Изискванията, касаещи прогнозите за бъдещите постъпления са формулирани в предпроектните проучвания за внедряване на интегрирана система за третиране на битовите отпадъци в СО.

Таблицата, по-долу, обобщава очакваните промени в бъдещите разходи за управление на битовите отпадъци .

Таблица 4. Очаквани промени в разходите за управление на битовите отпадъци.

<i>Дейност</i>	<i>Описание</i>
Събиране на БО	<p>Събирането на смесени отпадъци се възлага от СО на частни оператори. Понастоящем има седем оператори, събиращи битови отпадъци. Продължителността на договорите е четири години (всички договори са подписани през 2010 год.).</p> <p>Съгласно финансовите прогнози, разходите за събиране на ТБО ще останат на същото ниво, на каквото са понастоящем. Ще бъдат необходими допълнителни разходи, ако се окаже, че е/са необходима/и претоварна/и станция/, която/които не е/са предвидена/и в предишните прогнози.</p> <p>Препоръчва се СО да направи проучване на възможностите, за подобрения на ефективността на схемите за събиране на отпадъците.</p>
Разделно събиране на отпадъците, подлежащи на рециклиране.	<p>СО следва да подобри ефективността на разделното събиране на различните видове отпадъци: опаковки, обемни, опасни и биологични отпадъци. Разширяването на схемите за тяхното разделно събиране изисква допълнителни разходи. Инвестиционната програма, финансирана от ЕС включва пилотен проект за разделно събиране на опаковъчни отпадъци в два квартала („Овча купел“ и „Кремиковци“).</p> <p>СО е необходимо да проучи възможностите за подобрения на ефективността на схемите за събиране на отпадъците</p>
Почистване на териториите за обществено ползване	<p>Финансовите прогнози се базират на допускането, че разходите за почистване ще останат на същото ниво, на каквото са понастоящем (дейностите, свързани с почистването не бяха включени в обхвата на предишните проучвания).</p>
Депа	<p>Разходите за операциите, свързани с депата ще намалят в резултат на изпълнението на проекта. Очаква се обемът на отпадъците, обезвреждани в депата да намалее от 350 хиляди т/г (2010 г.) до около 115 хиляди т/г (след въвеждането в експлоатация на ЗМБТ).</p>
Компостиране	<p>Ще са необходими допълнителни разходи за експлоатация на новите съоръжения за компостиране на обекта в Хан Богров (понастоящем в процес на изграждане). Разходите за експлоатация и поддръжка на компостиращата инсталация (1.3 милиона евро/годишно) в зависимост от количествата отпадъци.</p>
Завод за МБТ	<p>Заводът за МБТ (с текуща понастоящем тръжна процедура) ще изисква финансови ресурси. Съгласно проучването за приложимост, разходите за експлоатация и поддръжка на завода ще бъдат 9.3 милиона евро/година (по цени от 2011 год.).</p>
Предварителна обработка	<p>Предварителната обработка на битовите отпадъци е възложена понастоящем на отделни дружества, които експлоатират сортиращите съоръжения във Филиповци и Требич и на общинското дружество „Чистота Искър“ ЕООД, което експлоатира сортиращото предприятие в Суходол. Предварителната обработка на смесените битови отпадъци в тези съоръжения се счита за</p>

<i>Дейност</i>	<i>Описание</i>
	временно решение, докато не бъде пуснато в експлоатация съоръжението за МБТ през 2014 год.
RDF	Заводът за МБТ ще произвежда около 155 хиляди т/г RDF. Наличието на съоръжения за оползотворяване на RDF е от съществено значение за СО. Изпращането на RDF към циментови заводи се счита за временно решение (преди изграждането на топлофикационното съоръжение за използване на RDF в „Топлофикация“ЕАД). Цената на изгарянето на RDF в циментови заводи възлиза на 12.3 евро/тон, а транспортните разходи за RDF възлизат на 19.7 евро/тон. Каквито и да било забавяния на инвестицията на топлофикационното дружество ще изисква допълнителни финансови ресурси за използването на RDF.
Компост	Заводът за МБТ ще произвежда около 70 хиляди т/г компост . Предвижда се компостът от завода за МБТ да се използва за рекултивация на минни/индустриални обекти.Има официално заявен интерес за използването на компоста от страна на камарата на предприятията в минната индустрия Оползотворяването на компоста е от съществено значение за безпроблемната експлоатация на интегрираната система за управление на битовите отпадъци в СО.
Допълнителни разходи	Допълнителните разходи включват административни разходи, разходи за лабораторни услуги, разходи за следексплоатационно обслужване на депо за отпадъци в Суходол. Стойността на тези разходи ще може да бъде определена, когато окончателните организационни постановки за съоръжението за управление на битовите отпадъци станат известни.

Въз основа на горното, могат да се дефинират три сценария относно бъдещите постъпления⁵ от такса битови отпадъци:

Сценарий 1. Следните съоръжения са в експлоатация: завод за МБТ (от 2014 год.), инсталации за компостиране (2013г), ново санитарно депо(2012г). Експлоатацията на тези съоръжения е свързана с разходи, които трябва да бъдат осигурени от такса битови отпадъци. Наличието на завод за МБТ, който е в експлоатация ще доведе до преустановяване на дейностите и съответно разходите за възлагане на предварително третиране /сепариране/ на ТБО. Разходите за събиране и извозване на битовите отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване остават на нивото, на което са били през 2011 год. За продажбата на RDF горивата, произведени в Завода за МБТ ще се провеждат търгове. До изграждане на инсталация за оползотворяване на RDF в „Топлофикация София“ЕАД потенциалните потребители на горивото са циментовите заводи. „Топлофикация – София“ЕАД планира да пусне в експлоатация собствена инсталация до 2018г. Очаква се това да доведе до намаляване на преките годишни разходи за транспорт и оползотворяване на RDF с около 5 милиона евро.

Сценарий 2. Единствената разлика между Сценарий 1 и Сценарий 2 е, че при сценарий 2 е направено допускането, че RDF се предава на инсталации извън територията на СО през целия период. Този сценарий включва риск, свързан с предаването/продажбата на RDF (т.е. както от

⁵ Изискванията, касаещи приходите включват годишните експлоатационни разходи, както и амортизацията на активите.

гледна точка на количествата, които се оползотворяват, така и от гледна точка на цената, която се плаща включително и разходите за транспортиране).

Сценарий 3. Прогнозите са същите, както и в Сценарий 2. Единствената разлика между Сценарии 2 и Сценарии 3 е, че последният включва по-високи такси за събиране на отпадъците (произтичащи от подобренията в схемите за събиране на отпадъците).

Определянето и достигането на пълния размер на разходите за експлоатация на новата интегрирана система за битови отпадъци в СО ще стане поетапно и постепенно в периода на няколко години. Несигурността при предвиждането на разходите е свързана със следните фактори:

- Организиране на оползотворяването на RDF в дългосрочен план все още предстои;
- Тръжната процедура за съоръжението за МБТ все още не е завършила;
- Предстои да се създаде общинско предприятие, което ще отговаря за експлоатацията и поддръжката на съоръженията от интегрираната система за управление на битовите отпадъци в СО;
- Настоящата схема за събиране на отпадъците следва да бъде модернизирана (включително разширяването на разделното събиране на отпадъците).

5. Методи за определяне на такса битови отпадъци.

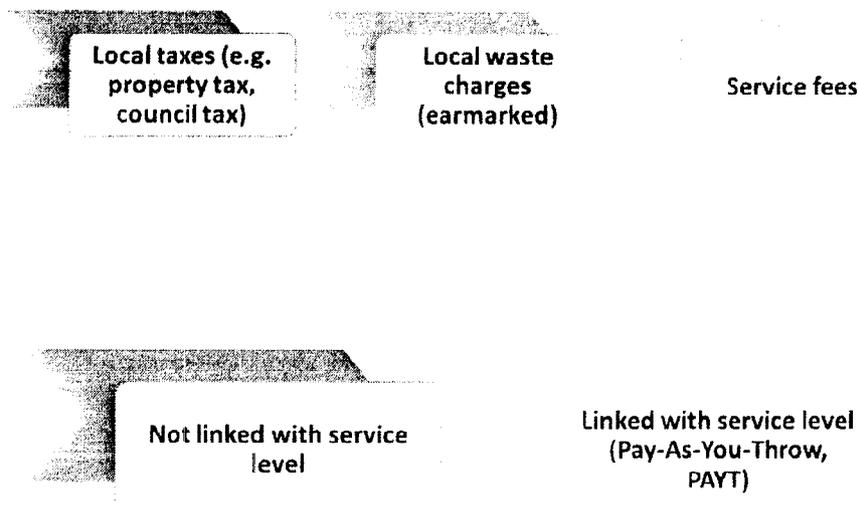
Работната група разгледа начините и практиките за определяне и заплащане на такса битови отпадъци, прилагани в други страни-членки на ЕС и изследва възможностите за цялостна промяна на съществуващата към настоящия момент схема към такава, свързана с нивото на предоставяната услуга и количеството генерирани отпадъци.

Следва да се отбележи, че на територията на ЕС няма единна практика за определяне на схемите за плащане на такса битови отпадъци. Съществуват значителни разлики не само между страните-членки на ЕС, но и между отделните общини в различните страни-членки.

Като цяло, схемите на плащане за дейностите по управление на отпадъците, които се прилагат в страните-членки на ЕС могат да бъдат класифицирани в съответствие със следните критерии:

- **Източник на финансиране на дейностите, свързани с битовите отпадъци** (1. местни данъци, които влизат в общинския бюджет; 2. такси смет, предназначени за конкретни цели, които се събират от местните власти в специални сметки; 3. такси за услуги, които или се плащат директно на операторите, отговарящи за управлението на битовите отпадъци или на местните власти);
- **Обвързаност с нивото на предоставяната услуга** (схемите на плащане могат да бъдат или да не бъдат обвързани с нивото на предоставяната услуга, т.е. обема на обработените битови отпадъци).

Фигура 2. Схеми на таксуване за ТБО

Текст в първите три правоъгълника:

Местни данъци (например данък имот, общински данъци)

Местни такси смет (предназначени за конкретна цел)

Такси за услуги

Текст в двата правоъгълника отдолу:

Необвързани с нивото на услугата

Обвързани с нивото на услугата

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Приложение № 2 към Решение № 388 по Протокол №43/18.07.2013 и 19.07.2013г.

л.15 от вс.л.23

Таблицата по-долу илюстрира начина на определяне на таксите за битови отпадъци/данъците в някои страни-членки на ЕС. Тя представя: източника на постъпления за услугите, свързани с управлението на битовите отпадъци, начина на плащане и наличието на кръстосано субсидиране.

Таблица 5. Примери за такса/данъци за смет в страни-членки на ЕС

<i>Държава</i>	<i>Източник на постъпленията</i>	<i>Начин на плащане</i>	<i>Кръстосани субсидии</i>
Обединено кралство	Общински данък. Данъкът не е специално предназначен за управление на битовите отпадъци, а се използва и за финансиране на други дейности	Данъкът се плаща на база стойността на имота.	Съществува кръстосано субсидиране между собствениците на повече или по-малко скъпи имоти.
Франция	Френското законодателство дава възможност за прилагане на три вида схеми на плащане: 1. Такса, предназначена специално за отпадъците (TEOM). 2. Обща местна такса. 3. Такса за услуги (REOM). 90% от населението е задължено да плаща TEOM.	Най-често таксите се определят въз основа на площта на имота.	Кръстосани субсидии от собствениците на по-големи апартаменти към собствениците на по-малки апартаменти. Често „TEOM“ не е достатъчна, за покриване на таксите по управлението и се налага субсидиране от местния бюджет.
Полша	Такса за услуги, плащана от собствениците на имоти на дружествата, изпълняващи услугата по събирането на битовите отпадъци. През 2011 г. системата е променена с плащането на местна такса, предназначена специално за управлението на отпадъците и събирана от местните власти.	До 2011 г. размерът на таксата се определя най-често въз основа на размера на контейнера, броя и честотата на събиране на отпадъците. При новата законодателна рамка са допуснати следните възможности: плащане на жител, такса обвързана с количеството използвана вода или	Съществува кръстосано субсидиране на местно ниво в блокове, състоящи се от множество апартаменти. - при разпределянето на сметката между собствениците на апартаменти в един блок, домоуправителите използват различни подходи: например в зависимост от площта или броя на хората, населяващи един

<i>Държава</i>	<i>Източник на постъпленията</i>	<i>Начин на плащане</i>	<i>Кръстосани субсидии</i>
		спрямо площта на имота.	апартамент.
Чешка република	Общините могат да избират между система на таксуване, базирана на Закона за местните такси или на Закона за отпадъците	Най-широко разпространени са плащанията на жител. На територията на град Прага се прилага също така система, на плащане за брой контейнер.	

Основа за определяне размера на такса битови отпадъци на територията на Столична община за имотите на гражданите и жилищните имоти на предприятията е данъчната им оценка .
 Основните предимства на тази система са:

- Административна ефективност – такса битови отпадъци се събира заедно с данък недвижими имоти (като се използва еднаква данъчна основа).
- Добре разработен имотен регистър (не възникват проблеми с идентифицирането на лицата, които са задължени да плащат таксата).
- Високо ниво на събираемост, поради стабилната и проверена система за прилагане на закона.

Предпроектните проучвания за изграждане на интегрирана система за третиране на битовите отпадъци в СО дават препоръка за запазване в краткосрочен план на настоящите начини за определяне размера на такса битови отпадъци и преминаване към такси, обвързани с услугите и количеството генерирани битови отпадъци, в по-дългосрочна перспектива.. Следва да се отбележи, че въвеждането на подобни способности за определяне на таксата изискват промени в начина на събиране на отпадъците - преместването на контейнерите в имотите на собствениците. Следователно, приложимостта на начините за събиране на отпадъци от врата до врата в различните зони следва първо да бъде проучено и тествано чрез прилагане на пилотен проект в териториално ограничен мащаб, включително изследване на:

- Количествата отпадъци и тяхното измерване
- Разходите за услугите по почистване
- Транспортните разстояния
- Установяване на собствениците респ. генераторите на отпадъци;

Снимка 1. Разположение на контейнерите за отпадъци в централните зони

5. Баланс при разпределяне на разходите за управление на битовите отпадъци.

Предпроектните проучвания препоръчват да се постигне постепенно баланс в размера на такса битови отпадъци, дължима за имотите на предприятията от една страна, и за имотите на гражданите - от друга. При този процес следва да се отчетат възможностите на населението да заплаща по- високи такси.

Както е отразено на фигурите по-долу съществуват различни възможни варианти за постигане на подобно изравняване. Презумпциите направени в предвижданията са следните:

- При всеки от тези варианти постъпленията от имоти на предприятия и имоти на гражданите са пропорционални на количеството битови отпадъци, което генерира всяка от тези групи;
- Разходите за услугите, свързани с поддържане чистотата на териториите за обществено ползване са пропорционално разпределени при предприятията и гражданите;
- Всички разходи се покриват чрез таксата през целия прогнозен период.

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Приложение № 2 към Решение № 388 по Протокол №43/18.07.2013 и 19.07.2013г.

л.18 от вс.л.23

Изследвани са следните варианти за промяна в размера на такса битови отпадъци, респ. на средно месечните плащания:

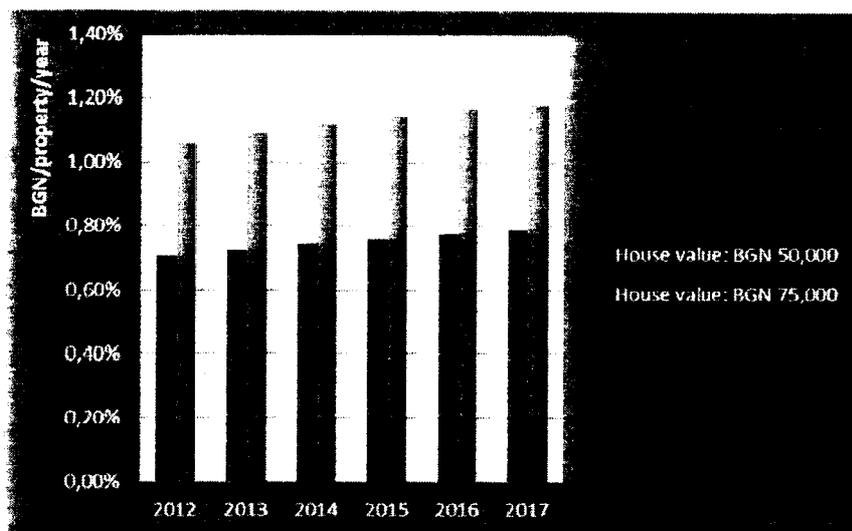
	<i>Вариант 1</i>	<i>Вариант 2</i>
Имоти на гражданите	от 1.6‰ на 2.0‰ (през 2016 год.)	от 1.6‰ на 4.0‰ (през 2016 год.)
Нежилищни имоти на предприятия	от 10‰ на 8.6‰ (през 2016 год.)	от 10‰ на 5.7‰ (през 2016 год.)

<i>Данъчна оценка на имота (в лева)</i>	<i>Средно месечно плащане (в лева) за данъчна ставка от 1.6‰</i>	<i>Средно месечно плащане (в лева) за данъчна ставка от 2‰</i>	<i>Средно месечно плащане (в лева) за данъчна ставка от 4‰</i>
50,000	6.7	8.3	16.7
75,000	10	12.5	25
100,000	13.3	16.7	33.3
250,000	33.3	41.7	83.3

*Имотите с данъчна оценка в границите от 5 000 до 75 000 лева съставляват 75.5% от всички имоти на физически лица.

Увеличаването на размера на такса битови отпадъци е сериозно ограничено от невъзможността за плащане на по-високи сметки от населението.

Фигура 3. Плащания за такса битови отпадъци като дял от средния доход на домакинството – Вариант 1

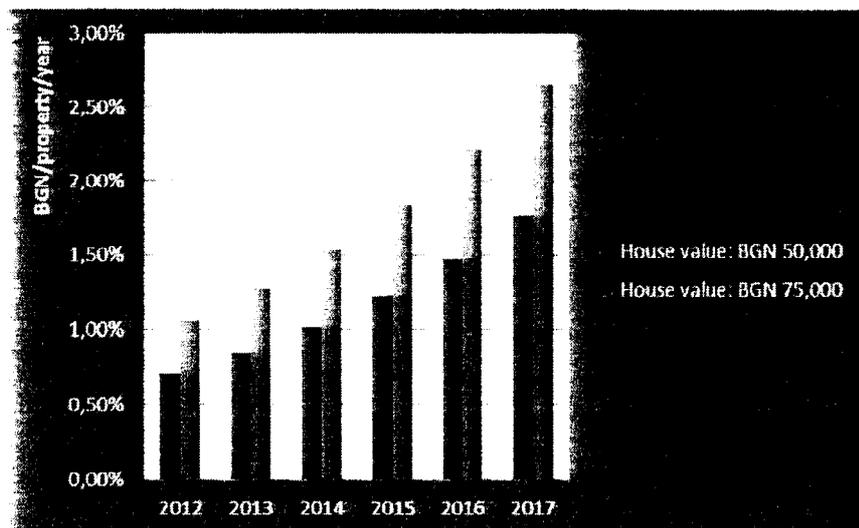
Източник: анализ на автора

Текст по вертикалната ос: лева/имот/година

Синьо: Стойност на имота: 50 000 лева

Оранжево: Стойност на имота: 75 000 лева

Фигура 4 Плащания за такса битови отпадъци като дял от средния доход на домакинството – Вариант 2

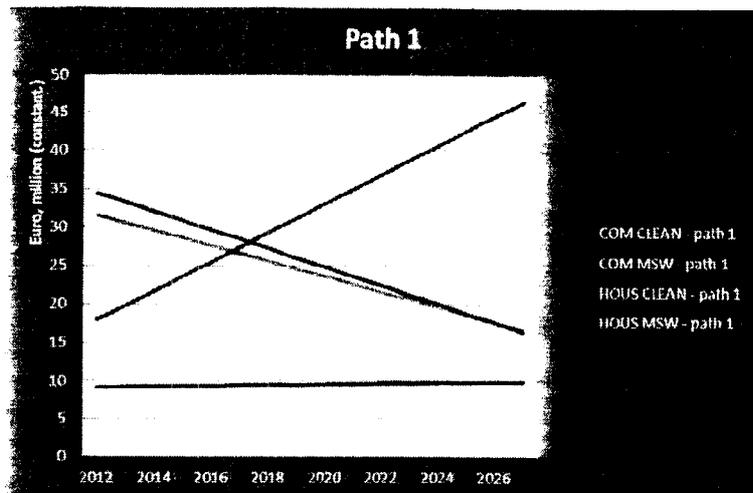
Източник: анализ на автора

Текст по вертикалната ос: лева/имот/година

Синьо: Стойност на имота: 50 000 лева

Оранжево: Стойност на имота: 75 000 лева

Фигура 5. Сценарии за развитие на таксата (Вариант 1) – постъпления от предприятия и граждани

Текст във фигурата: Вариант 1

Текст по вертикалната ос: евро милиони (постоянна величина)

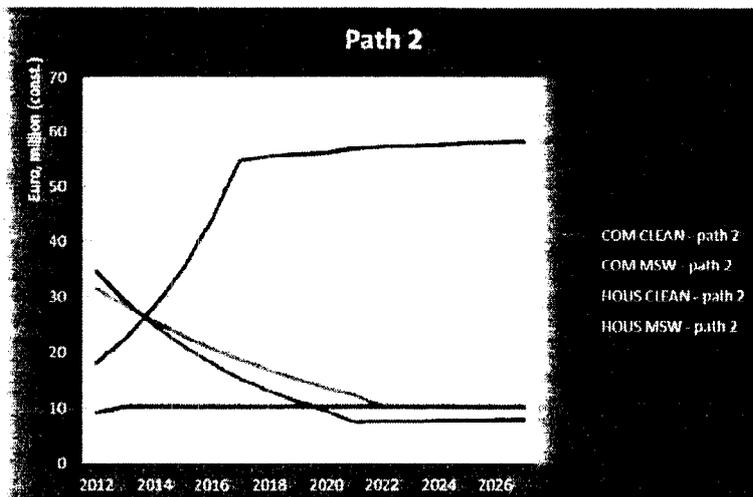
Зелена линия: ИМОТИ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА – поддържане териториите за общ. ползване– Вариант 1

Синя линия: ИМОТИ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА – такса битови отпадъци – Вариант 1

Кафява линия: ИМОТИ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА - – поддържане териториите за общ. ползване– Вариант 1

Червена линия: ИМОТИ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА – такса битови отпадъци – Вариант 1

Фигура 6. Сценарии за развитие на таксата (Вариант 2) – постъпления от предприятия и граждани.

Текст във фигурата: Път 2

Текст по вертикалната ос: евро милиони (постоянна величина)

Зелена линия: ИМОТИ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА - поддържане териториите за общ. ползване– Вариант 2

Синя линия: ИМОТИ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА – такса битови отпадъци – Вариант 2

Кафява линия: ИМОТИ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА- – териториите за общ. ползване– Вариант 2

Червена линия: ИМОТИ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА- такса битови отпадъци – Вариант 2

7. Заключение и препоръки

В резултат на извършената оценка на системата за събиране на такса битови отпадъци и бъдещите изисквания, касаещи постъпленията в СО, могат да се направят следните изводи:

- При настоящата система за определяне на такса битови отпадъци, в преобладаващата част от случаите, размерът на таксата се определя пропорционално върху отчетната стойност, респ. данъчната оценка на имота..
- Тежестта при заплащане на таксата не е равномерно разпределена между гражданите и предприятията, както и между собствениците на по-скъпи и на по-евтини имоти.
- За експлоатацията на новите съоръжения (завод за МБТ, компостиращи съоръжения и т.н.) следва да се осигури достатъчно средства и приходи. Бъдещите разходи зависят от организирането на предаването на RDF и изграждането на нова инсталация за оползотворяване на RDF в „Топлофикация София“ЕАД.
- Бъдещите разходи за събиране на ТБО не са напълно отчетени (особено по отношение на разделното събиране на отпадъците подлежащи на рециклиране, събирането на обемните отпадъци и събирането на опасните отпадъци).
- Цялостната оценка на разходите за експлоатацията на новата система може да отнеме до няколко години.
- Настоящата система за събиране на отпадъците в СО се базира на система на *вдигане на контейнерите* (в по-голяма степен това са общодостъпни контейнери, разположени извън имотите). За да се смени системата за събиране на такса битови отпадъци със система, обвързана с нивото на услугата и количеството образуван отпадък, ще трябва да се смени системата на събиране на отпадъците със събиране „от врата до врата“, при което контейнерите следва да бъдат поставяни в границите на конкретни имоти. (Следва, отделно, да се разгледа приложимостта на тази промяна).

Въз основа на заключенията, представени по-горе могат да се направят следните препоръки:

- Да се преразгледа ефективността на настоящите схеми за събиране на отпадъците в СО. Предвижда се СО да проведе проучване за приложимост, за да изследва опциите за подобряване на ефективността на системите за събиране на отпадъците (смесени отпадъци, отпадъци, подлежащи на рециклиране, опасни отпадъци, и въвеждане в експлоатация на трансферни станции). Проучването следва да оцени и приложимостта на преминаването от настоящата система за събиране на такса битови отпадъци към система, която е по-тясно обвързана с нивото на предоставяните услуги и количеството на отпадъците.
- Предвижда се СО да изпробва нови схеми за събиране на отпадъците и евентуално нови начини на плащане в избрани квартали (*пилотен проект*).
- Предстои да се разработи бизнес план за предприятието, което ще експлоатира новите съоръжения (завод за МБТ, компостирането, и депо „Садината“) с цел по-нататъшно отчитане на бъдещите изисквания, касаещи приходите.

- Изпълнението на инвестиционен проект в „Топлофикация София“ ЕАД е от съществено значение за дългосрочна устойчивост на оползотворяването на RDF. Това е една от стъпките за смекчаване на рисковете, свързани с отвеждането на RDF.
- В краткосрочен план се препоръчва запазване на настоящите начини на определяне размера на такса битови отпадъци за имотите на гражданите и предприятията.
- Постепенно постигане на баланс в размера на такса битови отпадъци, дължима от предприятията и от гражданите, в рамките на настоящата схема, чрез едновременно намаляване на ставките за имотите на предприятията и увеличаване на ставките за имотите на гражданите.

Във връзка с намеренията на СО да изпробва нови схеми за събиране на отпадъците и евентуално нови начини на плащане в избрани квартали (пилотен проект) представяме предложение на работната група за необходимите стъпки които да се предприемат, за да стартира пилотен проект на територията на СО:

Доклад с предложение до СОС за одобрение на обхвата на пилотния проект с ясно представени цели, етапи, срокове за изпълнение и отчитане на резултатите.

Стартирането на пилотния проект да бъде от началото на 2013г. с извършването на предпроектно проучване (ППП).

През 2012г да стартира изготвянето на задание за извършване на предпроектното проучване.

В резултат на извършеното предпроектно проучване да се предложат за обособяване територии/зони, които да бъдат обхванати в рамките на пилотния проект, да се идентифицират и определят субектите (физически и юридически лица), регистрирани на територията на определения район/и и попадащи в обхвата на пилотния проект, както и количеството битови отпадъци, което генерират в съответните имоти..

В рамките на PPP ще бъде извършен правен и икономически анализ на възможните варианти за прилагане на предложените методики за определяне на таксата.

Обхватът на пилотния проект следва да е съобразен с фирмата-оператор за съответния район по маршрут, който се обслужва от 1 камион (с инсталиран GPS) на оператора в рамките на самостоятелно обособената територия/зона след съответното решение на СОС .

График за изпълнение на пилотен проект на територията на СО:

Изготвяне на задание за PPP 2013

Извършване на PPP 2013

-Определяне критериите за избор на райони за изпълнение на пилотен проект- с индивидуално жилищно застрояване, ЦГЧ, жилищните комплекси **2013**

-Определяне на критерии за избор на методика за определяне на такса битови отпадъци	2013 2013
- Идентифициране и обособяване на територията и обхвата на пилотния проект;	2013/2014
Информационна кампания за субектите (физически и юридически лица) регистрирани и попадащи в обхвата на пилотния проект;	
Включване на пилотния проект в План-сметката за изпълнение на бюджета на СО;	2013/2014
Мониторинг, оптимизация, отчитане на резултатите от пилотния проект на база 4-месечие (QTR)	2014-2016
Оценка на риска от проведения пилотен проект спрямо приходите от съществуващата система за определяне на такса битови отпадъци въз основа на досегашния подход;	2014-2015

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ЕЛЕН ГЕНДЖИКОВ/

